

فصلنامه دانش انتظامی سمنان ، دوره دهم ، شماره سی و هفتم ، پاییز ۱۳۹۹

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۰۸/۰۵

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۹/۰۹/۱۸

صفحات: ۸۲ - ۹۹

چالش های اساسی ناجا در تحقق اهداف انقلاب اسلامی ایران (معنویت و

اخلاق)

محدثه کمالی^۱ شهاب رحمانی^۲ *

چکیده

مقدمه: انقلاب ها و نظام های سیاسی همواره در طول تاریخ با آسیب ها و چالش هایی روبرو بوده که غالباً شناخته شده نمی باشند، و به صورت پیچیده و پنهان با چهره های مختلف و گوناگون، و در لباس به ظاهر حق و انقلابی جلوه گر می شوند؛ چنانچه این چالش ها و آسیب ها به موقع مورد شناسایی و دفع نشوند، ممکن است انقلاب را از بین ببرند و یا حداقل آن را از رسیدن به اهداف و آرمان هایش بازدارند. هدف: در این پژوهش تلاش شده است که یکی از چالش های اساسی (شاخص های معنویت و اخلاق) ناجا که می توانند کارآمدی نظام را افزایش دهد و تحقق اهداف انقلاب اسلامی ایران را میسر سازد معرفی شوند. روش پژوهش: پژوهش حاضر، پژوهش کیفی است که به صورت روش تحلیل محتوا و اسنادی به رشته تحریر در آمده است. یافته ها: نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر حاکی از آن است که برقراری عدالت، رفاه، امنیت آزادی ، پاسخگویی به نیازها و مطالبات مردم، جلب مشارکت، حمایت از مردم از اهداف و ارزش هایی هستند که مورد انتظار جامعه اسلامی است و رفع این نیازها و رسیدن به این اهداف با ناجا ارتباط تنگاتنگی دارد. نتیجه گیری: آموزش معنویت و اخلاق در کارکنان ناجا میزان کارآمدی و موفقیت در دستیابی به اهداف انقلاب اسلامی را تسهیل می کند.

کلمات کلیدی: چالش های اساسی - اهداف انقلاب اسلامی - معنویت - اخلاق

۱: کارشناس بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد - Email : kamali1397@yahoo.com

۲: کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز - Email : shahab2302@yahoo.com

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه :

نظام های سیاسی و انقلاب ها همواره از درون و بیرون با خطراتی روبرو بوده که غالباً مشخص و شناخته شده نمی باشند، و به صورت پیچیده با چهره های مختلف و گوناگون، و در لباس به ظاهر خوب و اسلامی و انقلابی جلوه گر می شوند؛ چنانچه این آسیب ها و خطرات به موقع شناسایی و رفع اثر نشوند، ممکن است انقلاب هر کشوری را از بین ببرند و یا حداقل آن را از رسیدن به آرمان هایش و اهدافش بازدارند.

انقلاب اسلامی ایران، مثل سایر انقلاب ها و پدیده های اجتماعی با آسیب هایی روبرو است که آن را تهدید می نماید و مانع به ثمر رسیدن اهداف و آرمان های آن می شود. اینها زنگ خطری است که هر لحظه خطراتی از درون و بیرون انقلاب ها را تهدید می کند، و این وظیفه ی مسئولان و مردمان انقلابی است که ضمن تلاش در شناسایی خطرات و جهت پیشگیری از آسیب های احتمالی و با هوشیاری کامل، راهکارهای مبارزه برای دفع آن و برنامه ریزی و پیش بینی لازم را به عمل آورند (لطفی، ۱۳۸۵).

آنچه ما مسئولان احتیاج داریم، این است که کارآمدی خود و نظام را افزایش دهیم. کارآمدی، هم باید در جهت تحقق خواستها و اهداف اسلامی باشد و هم در جهت پیاده شدن و عینی شدن ارزش ها؛ در جامعه باید بیشتر به سمت اسلامی شدن، مسلمان شدن و مؤمنانه و مسلمانانه زندگی کردن برویم، باید به سمت زندگی علوی برویم... در آن صورت، کارآمدی جمهوری اسلامی هم مضاعف خواهد شد؛ چون مشکل اساسی ای که ممکن است برای نظام اسلامی پیش بیاید، کارآمدی در نگاه جهانی است؛ ... اگر ما قدم به قدم تحول درونی خود را جدی بگیریم و پیش ببریم و پایبندی خود را به ارزشها و اصول خود عملاً نشان دهیم، کارآیی و توفیقات ما هم بیشتر خواهد شد (امام خامنه ای مدظله العالی، ۱۳۸۰/۶/۷).

ایران کشوری در حال توسعه است و احتمال آسیب پذیری آن از طرف مسائل داخلی و خارجی وجود دارد. از این رو، نیروی انتظامی، یکی از نهادهایی است که در تحقق اهداف انقلاب اسلامی می تواند نقش مهمی ایفا کند. نتیجه اینکه تحقق اهداف انقلاب اسلامی، به

تقویت آموزش در نیروی انتظامی وابسته است و هرگونه تضعیفی که متوجه نیروی انتظامی شود، بر تحقق اهداف انقلاب اسلامی تأثیر سوء می گذارد.

برقراری عدالت، رفاه، امنیت آزادی ، پاسخگویی به نیازها و مطالبات مردم، جلب مشارکت، حمایت از مردم از اهداف و ارزش هایی هستند که مورد انتظار جامعه اسلامی است و از مهمترین دغدغه های نظام های سیاسی و انقلاب ها، موضوع میزان کارآمدی و موفقیت در دستیابی به اهداف است و رفع این نیازها و رسیدن به این اهداف با ناجا ارتباط تنگاتنگی دارد که این موضوع ارتباط مستقیمی با بهبود وضعیت نظام اجتماعی، افزایش مشروعیت، جلب اعتماد مردم، توسعه کشور و تداوم حکومت ها دارد و در این دوران جدید به علت گستردگی و عمق تاثیرات نظام سیاسی و انقلابی بر جامعه این موضوع از جایگاه ویژه ای برخوردار است. از این رو، مطالعه و بررسی عواملی که کارآمدی و تحقق اهداف انقلاب اسلامی را تسهیل می کند، امری ضروری و مهم به نظر می رسد؛ و همواره از مباحث مهم و از جایگاه ویژه ای برخوردار بوده، زیرا تداوم انقلاب در بر خورد مناسب با کم کاری هایی است که حیات و تداوم انقلاب اسلامی را در معرض خطر قرار می دهد. در این عرصه سؤالاتی از این قبیل به ذهن تبادر می کند؛ با توجه به اهداف و آرمانهای این انقلاب، راهکارهایی که باعث افزایش کارآمدی انقلاب اسلامی ایران و کارکنان ناجا می شود چه عواملی است؟ چه عواملی باعث می شود که اهداف و ارزشهای انقلاب اسلامی توسط کارکنان ناجا محقق گردد؟ آیا در سیاست گذاری های کلان و خرد برای برطرف شدن چالش های اساسی انقلاب اسلامی، راهکارهای مناسب تنظیم گردیده و مسیر انقلاب برای رسیدن به سوی آرمان ها و تداوم آن، هموار گردیده است؟ آیا در انتخاب فرماندهان، رؤسا و مدیران ناجا فاکتورهای معنویت و اخلاق به درستی انتخاب می گردند؟

نیروی انتظامی از سازمان های حساس و مهم کشور است که بیشترین تعامل را با مردم دارد و پایه زندگی فردی و اجتماعی مردم و همچنین بقای نظام و حکومت تا حدود زیادی به عملکرد آن بستگی دارد. صحت عمل و توفیق این نیرو نیز بستگی به شایستگی رؤسا و فرماندهان دارد، زیرا چنانچه هرکدام از رؤسا و فرماندهان آن، براساس معیارهای شایستگی انتخاب نشوند عواقب جبران ناپذیری به دنبال خواهد داشت است. در نیروی انتظامی تلاش بسیار زیادی شده تا انتصاب فرماندهان و رؤسا و مدیران به صورت شایسته انجام شود تا با توجه به اهمیت ویژه و ماموریت خاص این سازمان، مدیران، فرماندهان و رهبرانی انتخاب

شوند که بتوانند همگام با تحولات جامعه در سازمان اثربخش و تحول آفرین باشند (اکرامی و رجب زاده، ۱۳۹۰).

نیروی انتظامی باید راه های مختلف تجدید ساختار در سازمان و آموزش پلیس را مورد توجه قرار دهد تا بتواند اجرا و پشتیبانی اهداف انقلاب اسلامی را عملی سازد. در این مقاله، با نگاه به معنویت و اخلاق از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه، نمونه هایی از راهکارها، ویژگی های شخصیتی، توانایی ها و توصیه ها در عرصه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ارائه می شود که به کارگیری، آموزش و نهادینه سازی این موارد در نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران می تواند مسیر انقلاب را برای رسیدن به سوی آرمان ها و تداوم اهداف انقلاب هموار سازد و هدف از پژوهش حاضر، چالش های اساسی (معنویت و اخلاق) کارکنان ناجا بر تحقق اهداف انقلاب اسلامی ایران با تکیه بر آموزه های قرآن و نهج البلاغه است.

مبانی نظری:

معنویت و اخلاق: معنویت به معنی برجسته کردن ارزشهای معنوی از قبیل: اخلاص، ایثار، توکل، ایمان در خود و در جامعه است، و اخلاق به معنی رعایت فضیلت هایی چون خیرخواهی، گذشت، کمک به نیازمند، راستگویی، شجاعت، تواضع، اعتماد به نفس و دیگر خلقیات نیکو است. معنویت و اخلاق، جهت دهنده ی همه حرکت ها و فعالیت های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است؛ بودن آنها، محیط زندگی را حتی با کمبودهای مادی، بهشت می سازد و نبودن آن حتی با برخورداری مادی، جهنم می آفریند. شعور معنوی و وجدان اخلاقی در جامعه هرچه بیشتر رشد کند برکات بیشتری به بار می آورد؛ این، بی گمان محتاج جهاد و تلاش است و این تلاش و جهاد، بدون همراهی حکومت ها توفیق چندانی نخواهد یافت. دستگاه های مسئول حکومتی در این باره وظایفی سنگین بر عهده دارند که باید هوشمندانه صورت گیرد. و این البته به معنی رفع مسئولیت از اشخاص و نهادهای غیرحکومتی نیست (امام خامنه ای، زمستان ۱۳۹۷).

معنویت، اخلاقیات و اصول اخلاقی از جمله مباحثی است که به کارگیری آن در جامعه اسلامی مورد تأکید اسلام است. به طوری که پیامبر اسلام (ص) هدف از رسالت خویش را به کمال رساندن مکارم اخلاق و معنویت معرفی کرده‌اند. الگویی از مبانی ارزشی در مورد معنویت و اخلاق در متون و منابع دینی ارائه شده است که در ذیل به ذکر نمونه‌هایی از آن می‌پردازیم. علاوه بر قرآن و نهج البلاغه، دعای شریف «مکارم الاخلاق» صحیفه سجادیه حاوی تعالیمی مهم و درس‌هایی آموزنده و انسان ساز است و به هر نسبت که افراد علاقمند و با ایمان در مضامین آن دقت کنند و محتوای آن را به نیکی فرا گیرند و دستورهایش را عملاً به کار بندند، به همان نسبت از سلامت واقعی و کمال راستین برخوردار می‌گردند و به مکارم اخلاق و سجایای انسانی و معنویت متخلق می‌شوند. البته اگر این دعا، شرح و تفسیر شود و جملات آن با استفاده از آیات و اخبار، مورد بحث و بررسی قرار گیرند، قطعاً فواید و نتایج آن برای مسلمانان بیشتر خواهد بود (فلسفی، ۱۳۷۰).

شاخص‌های معنویت و اخلاق با تکیه بر قرآن و نهج البلاغه

مسئولیت پذیری:

در قرآن در مورد واژه مسئولیت پذیری، آیات زیر مطرح است. اولاً قرآن سفارش می‌کند که شما مسئول خانواده خود هستید. «قوا انفسکم و اهلیکم ناراً؛ خودتان و خانوادتان را از آتش نگه دارید» (تحریم، ۶۶).

«وقفو هم انهم مسئولون؛ نگه‌شان دارید، آنها مسئولند» (صافات، ۳۷).

دوماً امر به معروف و نهی از منکر، یکی از مصادیق مسئولیت پذیری فرد است که فرد باید نسبت به جامعه مسئول باشد. «ولتکن منکم امهٌ یدعون الی الخیر و یأمرون بالمعروف و ینهون عن المنکر و اولئک هم المفلحون؛ و باید از میان شما مؤمنان، گروهی باشند که مردم را به کارهای خیر دعوت می‌کنند و امر به معروف و نهی از منکر کنند و آنها رستگارانند» (آل عمران، ۱۰۴).

امام علی (ع) در خطاب به مالک می‌فرماید: «پس حالات نهانی آنان (رؤسا) را واری کن، به پیام‌ها و نامه‌های ارسالی آنان که توسط پیک به دست تو می‌رسد، رسیدگی کن» «پس به کار آنان (بازرگانان) نظارت کن، خواه در اقامتگاه تو باشند و خواه در شهرهای دیگر تو» «اگر میان تو و دشمنت قضیه‌ای رخ داد که به خاطر آن پیمان صلح بستی یا تعهدی را بر

عهده گرفتگی، به پیمان خویش وفا کن و تعهد خود را رعایت نما و خود را چون سپری در برابر پیمان ساز» «مبادا به مردم وعده ای دهی و پابند آن نباشی یا خشونت آمیز با مردم سخن گویی، زیرا خلف وعده خشم خدا را بر انگیزاند» «پس هرگز در آنچه بر عهده گرفتی، خیانت مکن و پیمان خود را مشکن» «پس کارهایی است که ناچاری خود آنها را انجام دهی، از آن جمله پاسخ دادن به کارگزارانت است، آنجا که منشیان و نویسندگان درمانند. یکی دیگر از آنها آگاهی از بودجه‌ای است که به منشیان و خزانه داران می‌رسد. در این موارد، سستی به خود راه مده و تأخیر روا مدار و برای هر یک از این امور سرپرستی قرار ده تا بر آنها آنچنان نظارت نماید که تو آسوده خاطر شوی.» «پس مالیات و خراج دهندگان همه شهرهایت را نزد خود گردآور و امر کن تا از وضعیت سرزمین خود و راهکارهای بهبود و گشایش کارشان به تو اطلاع رسانی نمایند. پس از کارشناسان نیز در آن باره گزارش بخواه» «راه‌های بهبود حال پرداخت کنندگان خراج را با علاقه رسیدگی کن» «پس در کار نویسندگان و منشیان نظر کن و حال هر کدام از ایشان را به دست آور که چه نیازمندی‌هایی دارند و برای هر یک از آنها جایگاه و رتبه ای در نظر بگیر» «پس در کار اعضای دبیرخانه نظر کن و از احوال نامه نگاران و منشیان آن شناخت کافی به دست بیاور که چه نیازمندی‌هایی دارند» «پس بر کارهای آنان مراقبت دار و بازرسان مخفی از مردم راست گوی و وفادار به خود برایشان گمار» (حرانی، ۱۳۸۵).

هوشیاری:

قرآن همواره اولین توصیه به هوشیاری را به مؤمنان می‌کند که باید آماده و هوشیار باشند. برای مثال، در سوره نساء، آیه ۷۱ می‌فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده اید آمادگی و هوشیاری خود را حفظ کنید و سلاح جنگی را بر گیرید، سپس گروه گروه به صورت دسته جات پراکنده یا دسته جمعی به سوی دشمن حرکت کنید».

پیامبر(ص) می‌فرماید: «متانت، هدایت، نیکوکاری، پارسایی، کامیابی، میانه روی در راه‌پیمایی، میانه روی در امور زندگی، راستی، بزرگواری و شناختن دین خدا، اینه همه در سایه هوشیاری نصیب خردمند می‌شود؛ پس خوشا به حال آنکه بر اساس برنامه درست گام بر می‌دارد». (حراتی، ۱۳۸۵، به نقل از مختاری پور و سیادت ۱۳۸۸)

همچنین می‌فرماید: «نامه‌های محرمانه و خصوصی خود را که در آن تدبیرها و اسرار حکومتی درج شده، به دست کسی بسیار که شخصی صاحب نظر، خیرخواه و باهوش به

شمار می آید» امام علی(ع) در خطبه همام یکی از صفات مؤمن را باهوش بودن او می‌داند: «در مدارا زیرکانه عمل می‌کند».

هم دردی:

امام علی(ع) در نامه ۵۳ نهج البلاغه خطاب به مالک می‌فرماید: «پس باید دوست داشتنی ترین اندوخته‌ها در نزد تو اندوخته کار نیک باشد که مقصود از آن فراهم آوردن رعیت و رعایت آنهاست. پس همت خود را از رسیدگی به نیازهای شان دریغ مدار». «پس از حقوق آنان(طبقه فرودستان) پاسداری کن و سهمی از غلات املاک خالصه اسلام را در هر شهری به آنان اختصاص ده، آنچه بر عهده تو نهاده اند، رعایت حق ایشان است، مبادا توجه به امور دیگر از پرداختن به آنان بازت دارد» «یتیمان را نوازش کن و زمین گیر شدگان و سالخورده‌گان را دلجویی نما» «بخشی از وقت خود را به کسانی اختصاص ده که به تو نیاز دارند و در آن وقت اختصاصی، خودت فارغ از هر کاری به امور آنان پرداز» «به هر حال، نباید دوری تو از مردم به درازا بکشد؛ زیرا فاصله گرفتن و دور شدن زمامداران از مردم، خود یک نوع عدم همدلی نسبت به آنان و کم اطلاعی از کارهاست» «پس طبقه پایین، یعنی نیازمندان و درماندگانند که سزاوار است زمامدار آنان را به بخشش خود بنوازد و یاریشان نماید».

خودکنترلی:

خودکنترل در قرآن بیشتر با واژه تقوی و خودداری از هوای نفس مطرح شده است. برای مثال ، در سوره‌های زیر:

«تعاونوا علی البر و التقوی و لا تعاونوا علی الاثم و العدوان و اتقوا الله ان الله شدید العقاب ؛ در نیکوکاری و پرهیزکاری با یکدیگر همکاری کنید و در گناه و تعدی همکاری نکنید و از خدا پروا کنید که سخت کیفر است»(مائده، ۲).

«تزودوا فإن خیر زاد التقوی؛ زاد و توشه بگیرید که بهترین توشه، تقوی است»(بقره،

۱۹۷).

«دفع بالتی هی احسن السیئه نحن اعلم بما یصنعون؛ ای رسول ما! تو آزار و بدی‌های امت را به آنچه نیکوتر است، دفع کن ما جزای گفتار آنها را بهتر می‌دانیم»(مؤمنون، ۹۶).

امام علی(ع) خطاب به مالک اشتر، هنگامی که او را به فرمانروایی مصر و توابع آن گماشت، فرمود: « او را امر می‌نمایم به تقوی الهی و مقدم داشتن طاعت خدا بر دیگر کارها». « او را می‌فرماید که نفس خویش را در برابر شهوت‌ها فرو نشاند، زیرا نفس همواره به بدی امر می‌کند». «بپرهیز از شتاب در کارهایی که زمان انجام دادن آنها نرسیده». « بر سر هر یک از کارهایت از میان آنان رئیس برگمار، کسی که کارهای بزرگ مغلوبش نسازد و تراکم آنها پریشانش ننماید». «باد دماغت را فرو نشان و هنگام تندخویی و قدرت نمایی بر خود مسلط باش و تیزی زبانت را در اختیار خود گیر و از این همه با خویشتن داری از خشم و به تأخیر افکندن اقدام خشونت آمیز به دور باش و چون زمینه خشم و خشونت فراهم شد، چشم به آسمان بردار تا خشمت فرو نشیند و عنان اختیار به دستت آید».

توجه و احترام:

در قرآن به احترام بسیار سفارش شده است، خصوصاً در درجه اول احترام به شخص پیامبر اکرم(ص) و پس از آن در برخورد با مردم دیگر: «لا ترفعوا اصواتکم فوق صوت النبی؛ صداهایتان را بالای صدای پیامبر نکنید(یعنی ادب و احترام بگذارید)»(حجرات، ۱).

«انما المومنون إخوة فاصلحوا بین اخویکم و اتقوا الله لعلکم ترحمون؛ به حقیقت مؤمنان برادر یکدیگرند، پس همیشه بین برادران ایمانی خود صلح دهید و خدا ترس و پرهیزکار باشید، باشد که مورد لطف و رحمت الهی گردیده»(حجرات، ۱۰).

« یا ایها الذین آمنوا لا یسخر قوم من قوم عسی ان یکونو خیر منهم و لا نساء من نساء عسی ان یکن خیرا منهن و لا تلمزوا انفسکم و لا تنازوا باللقاب بش الاسم الفسوق بعد الایمان و من لم یتب فاولئک هم الظالمون؛ ای اهل ایمان و مومنان! هرگز نباید قومی قوم دیگر را مسخره و استهزاء کند، شاید آن قوم که مسخره می‌کنید، بهترین مؤمنین باشند و نیز بین زنان با ایمان قومی دیگر را مسخره نکنید که بسا آن قوم بهترین آن زنانند و هرگز عیب جویی از هم دینان خود مکنید و به نام و لقب‌های زشت یکدیگر را مخوانید که پس از ایمان به خدا نام فسق بر مؤمنان نهادن بسیار زشت است و هر که از فسق و گناه به درگاه خدا توبه نکند، بسیار ظالم و ستمکار است»(حجرات، ۱۱).

امام علی(ع) خطاب به مالک اشتر فرمودند: «پس به بازرگانان و پیشه‌وران توجه کن و کارگزارانت را به نیکی کردن به آنان سفارش کن». « اگر مردم از تو کمکی برای به سازی

امور خود با سرمایه خویش درخواست نمودند، به آنها کمک کن، زیرا این کمک تو سرانجام خوبی دارد». «توجه کامل به توسعه زندگی و رفاه آنان (سرداران سپاهت) داشته باش».

مهربانی:

قبل از هر چیز از گنجینه غنی و هدایت گر قرآن کریم بهره مند می شویم:

«قولوا للناس حسناً؛ با مردم به نیکی صحبت کنید» (بقره، ۸۳).

«و بالوالدین احسانا؛ به پدر و مادر احسان کنید» (نساء، ۳۶).

«فقولا له قولاً لیناً؛ [خطاب به موسی و هارون] با او (فرعون) با نرمی سخن گوید».

«و ليقولوا قولاً سديداً؛ و با صلاح و درستی سخن گویند» (نساء، ۹).

«و اخفض لهما جناح الذل من الرحمة؛ چون کبوتری بال‌های فروتنی و مهربانی را در مقابل پدر و مادر بگستران» (اسراء، ۲۴).

امام علی (ع) خطاب به مالک می فرماید: «مهربانی به مردم و دوست داشتن آنها و لطف در حق ایشان را شعار دل خود ساز. بدان بهترین چیزی که مایه خوش بینی مردم نسبت به زمامدار می شود، نیکی کردن زمامدار در حق مردم است و کاستن از بار هزینه‌های آنان و کم آزدن مردم در اموری که زمامدار حقی در آنها ندارد. اگر یکی از رزمندگان و گروه ضربتی تودر پیکار با دشمن تو به شهادت نائل آمد، در خانواده اش به مانند یک وصی مهربان و مورد اطمینان جانشین او باش. هنگام گفتگو و رویارویی با ایشان (سپاهیان و یاران) نرم گفتار و نرم رفتار باش. باید گرامی‌ترین یاورانت در نزد تو آن کسی باشد که نرم خوتر و خوش برخوردتر است و با ناتوانان مهربن تر رفتار می کند. پس به آنان (کارکنان دبیرخانه) بفرمای که خوب کار کنند و با مردم به نرمی سخن گویند. و آن را با خوش رفتاری و عنایت و لطوفت خود به آنان (سرداران سپاه) ثابت نما، زیرا مهربانی تو به آنان دل‌هایشان را به تو مهربان می کند. با بذل و بخشش به رادمردان، خیرخواهی خود را به آنان ثابت کن و یکایک ایشان را به نیکی بستای و با لطف و محبت از تک تک آن احوالپرسی نمای و دلاوری‌هایی را که در میدان‌های جنگ از خود بروز داده را فراوان تعریف کند. و چون میان مردم به داوری پرداختی، با آنان فروتن، نرم خوی و گشاده رو باش. جان و مال خود را

به برادرانت نثار کن و عدل و انصافت را به دشمنان ارزانی نما و همگان را از خوشرویی و نیکی خود برخوردار ساز و بر مردم سلام کن تا بر تو سلام نمایند (حرانی، ۱۳۸۵).

امام (رضاع) می‌فرماید: «مؤمن نباشد تا آنگاه که سه ویژگی در او باشد: سنتی از پروردگارش، سنتی از پیامبر و سنتی از امامش. اما سنت از پروردگارش رازداری است و اما سنت از پیامبرش نرم رفتای با مردم است و اما سنت از امامش شکیب ورزی در تنگنایی و تهیدستی است. مهربانی با مردم نیمی از خرد است. و اما دین آنان پارسایی، پاکدامنی، راستی، درستی، تلاشگری، بازپردازی امانت به نیکوکار و بزهکار، نیک معاشرتی، خوش همسایگی، نیکوکاری، خودداری از آزارسانی، گشادگی چهره، خیرخواهی و مهرورزی با مؤمنان است».

صبر و بردباری:

واژه صبر در قرآن در بسیاری از آیات مطرح شده و در مورد تبلیغ دین بیشتر به صبر سفارش شده است. «یا ایها الذین آمنوا اصبروا و صابروا و رابطوا و اتقوا الله؛ ای کسانی که ایمان آورده اید؛ در کار دین صبور باشید و یکدیگر را به صبر سفارش کنید و همواره مراقب دشمن باشید و تقوی الهی پیشه کنید» (آل عمران، ۲۰۰).

«فاصبر کما صبر اولو العزم من الرسل و لا تستجعل لهم؛ صبر کن مانند پیامبران اولوالعزم در تبلیغ دین صبور باش و برایشان به عذاب تعجیل مکن» (احقاف، ۳۵).

پیامبر (ص) خطاب به اصحاب خود می‌فرماید: «آیا شما را آگاه نسازم که کدام یک از شما از نظر اخلاقی بیشتر به من شباهت دارید؟ گفتند: بله، یا رسول الله! فرمود: خوش اخلاق ترین، بردبارترین و در حق خویشان نیکوکارترین شما و کسی که در خشنودی و خشم از طرف خود بیشتر عدل و انصاف را رعایت نمایند».

امام علی (ع) خطاب به مالک می‌فرماید: «اجرای حق را درباره هر که باشد، چه خویش و چه بیگانه، لازم بدار و در این کار شکیبایی پیشه کن و این شکیبایی را به حساب خدا بگذار.» شکیبایی تو در برابر دشواری که امید به گشایش آن بسته ای و نیک فرجامی آن را انتظار داری، بهتر از پیمان گسستن است که از پیامدهای آن بترسی و گرفتار بازخواست الهی گردی.» و زمامدار از عهده آنچه خدا بر او مقدار داشته، بر نیاید مگر شکیبایی در کارها پیشه کردن، خواه بر او دشوار آید یا آسان نماید». همچنین ایشان در خطبه وسیله

می‌فرماید: «هیچ پارسایی چون خودداری کردن نیست و هیچ بردباری چون شکیبایی و خموشی نیست». «ای مردم! بر شما باد بردباری؛ زیرا دین ندارد، آنکه صبر ندارد» (محمدی ری شهری، ۱۳۷۷).

انصاف:

پیامبر (ص) می‌فرماید: «ای علی! سر آمد اعمال سه خصلت است: ۱- از جانب خود درباره دیگران انصاف دادن؛ ۲- مال را با برادران ایمانی در میان نهدان؛ ۳- همیشه در همه حال به یاد خدا بودن»

«آیا شما را آگاه نسازم که کدام یک از شما از نظر اخلاقی بیشتر به من شباهت دارید؟ گفتند: بله، یا رسول الله! حضرت فرمود: خوش اخلاق ترین، بردبارترین و در حق خویشان نیکوکارترین شما و کسی که در خشنودی و خشم از طرف خود بیشتر عدل و انصاف را رعایت نمایند»

امام علی (ع) خطاب به مالک می‌فرماید: «مباد نسبت به مردم چونان حیوان درنده ای باشی که خوردنشان را غنیمت شماری؛ زیرا آنان دو دسته اند: یا به دین تو برادرند و یا به آفرینش با تو برابرند». «مباد افراد خوش کردار و بدکردار به نز تو برابر باشند که این باعث دل سردی خوش کردار از نیکوکاری و دل گرمی بدکردار از بدکاری گردد». «حق مردم را از جانب خود و اطرافیان مخصوص و خویشاوندان نزدیک و آن کس را که از رعیت خویش دوست می‌داری، به انصاف رعایت نمای».

«باید که دوست داشتنی ترین کارها در نزد تو کارهایی باشد که با میانه روی سازگارتر و در دادگری دمسازتر است». «هنگامی که کارها برای داوری و صدور حکم به تو عرضه می‌شود، عدالت را مراعات کن». «برترین شادمانی زمامداران بر پای داشتن عدل و داد در شهرها است». «پس مقدار رنج و زحمت هر یک را در نظر دار تا رنجی را یکی تحمل کرده، به حساب دیگری نگذاری و در پاداش و مزد دادن به کار کسی کوتاهی مکن و به هر کس به اندازه رنجی که کشیده پاداش ادا کن و مورد تشویق و تقدیر مخصوص قرارش ده» (حرانی، ۱۳۸۵).

دل سوزی:

ابلاغ وحی یکی از مصادیق دل سوزی پیامبر اکرم(ص) است که برای امت خود چقدر دل سوزانه تبلیغ دینی کرده اند(مختاری پور، سیادت، ۱۳۸۸).

« یا قوم لقد ابلغتکم رساله ربی و نصحت لکم و لکن لاتحبون الناصحین؛ ای مردم! من رسالتی را که از جانب خدا بر عهده داشتم، ابلاغ کردم و شما را پند دادم، ولی شما ناصحان را دوست نمی دارید»(اعراف، ۷۹)

« لقد جاءکم رسول من انفسکم عزیز علیہ ما عنتم حریص علیکم بالمومنین رئوف رحیم؛ پیامبر از خودتان به سوی شما آمد که رنج‌های شما برای او گران، به سعادت شما علاقه مند و با مؤمنان رئوف و مهربان است»(توبه، ۱۲۸).

بخشش:

«قول معروف و مغفره خیر من صدقه یتبعها اذی و الله غنی حلیم؛ گفتار پسندیده در برابر نیازمندان و عفو و گذشت از خشونت‌های آنان از بخششی که به دنبال آن آزار باشد، بهتر است و خدا بی نیاز و بردبار است»(بقره، ۲۶۳).

«خذو العفو، عفو را پیشه کن»(بقره، ۱۰۹).

«فاعف عنهم و استغفر لهم و شاورهم فی الامر فاذا عزم فتوکل ان الله یحب المتوکلین؛ پس ای پیامبر! به علت نافرمانی‌های مسلمانان آنها را مورد عفو قرار ده، برای آنها طلب توکل کنندگان را دوست دارد»(آل عمران، ۱۵۹).

امام علی (ع) خطاب به مالک فرمود: «از آنها (مردم) خطاها سرخواهد زد، یا علت‌هایی بر آنها عارض خواهد شد و خواسته یا ناخواسته خلاف‌هایی از دستشان برآید، پس همان گونه که تو دوست داری خداوند تو را مورد عفو و گذشت خویش قرار دهد، تو نیز آنان را مورد عفو و بخشش خویش قرار ده».

«ای مالک! هر گاه کسی را بخشودی از کرده خود پشیمان شو و هر گاه کسی را کیفر دادی از کرده خود شادمان باش» «گره هر کینه ای را نسبت به مردم از خود بگشای و رشته هر انتقامی را ریشه کن ساز»(حرانی، ۱۳۸۵).

اهمیت اخلاق و معنویت در اسلام

از مهمترین بحث‌های قرآنی، بحث اخلاق و معنویت است. و مهم‌ترین هدف انبیای الهی نیز کسب اخلاق نیکو و التزام به آن است. چرا که بدون اخلاق و معنویت نه دین برای مردم مفهومی دارد و نه دنیایشان سامان می‌یابد. انسان بدون اخلاق و معنویت، حیوانی است مهار نشدنی که برای رسیدن به منافع مادی، هر ارزشی را به زیر پا می‌گذارد. از این رو قرآن کریم، بارها انسان را به تهذیب اخلاق فرا خوانده است. از جمله سوره شمس بعد از آنکه به خورشید، ماه، روز، شب، آسمان، زمین، جان آدمی و وجود خودش، قسم می‌خورد، سرانجام می‌گوید: «قد افلح من زکاه و قد خاب من دساها» (سوره شمس، آیه ۱۰۹). «هر کس نفس خود را پاک و تزکیه کرده، رستگار شده، و آن کس که نفس خود را به معصیت و گناه آلوده ساخته، نومید و محروم گشته است».

این تاکیده‌های مکرر و بی نظیر، دلیل روشنی است بر اهمیتی که قرآن مجید برای پرورش اخلاق و تزکیه نفوس نائل شده است. همین تاکیدات را در روایات معصومین (ع) نیز می‌توان باز یافت. به عنوان نمونه پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «انما بعثت لا تمم مکارم الاخلاق». «من تنها برای تکمیل فضایل اخلاقی مبعوث شده ام».

امام علی (ع) می‌فرماید: «اگر ما امید و ایمانی به بهشت و ترس و وحشتی از دوزخ، وانتظار ثواب و عقلی نمی‌داشتیم، شایسته بود به سراغ فضایل اخلاقی برویم، چرا که آنها راهنمای نجات و پیروزی و موفقیت هستند». از تاکیدات آیات و روایات بر مسائل اخلاقی، به دست می‌آید که اهتمام فراوان قرآن و حضرات معصومین (ع) به مسائل اخلاقی و تهذیب نفوس به عنوان یک مساله اساسی و زیر بنای مکتب اسلام است که دیگر برنامه‌های مکتب از آن نشأت می‌گیرد و از همین جا اهمیت آن آشکار می‌گردد. (رکنی الموکى، ۱۳۸۶).

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع تحلیل اسنادی و مطالعات کتابخانه‌ای می‌باشد که طی آن مفاد منابع موجود مرتبط با حوزه‌های عملکردی ناجا مورد پژوهش و تحلیل قرار گرفته است. همچنین جامعه آماری تحقیق حاضر شامل استفاده از قوانین و مقررات مرتبط و منابع آماری موثق و همچنین منابع علمی، منابع مقاله می‌باشد. ابزار گردآوری اطلاعات در تحقیق حاضر فیش برداری است و نتایج تحلیل داده‌های حاصل از ابزار پژوهش به تفکیک و طبقه‌بندی در

زمینه های مورد نظر مرتبط با چالش های اساسی ناجا (معنویت و اخلاق) در تحقق اهداف انقلاب اسلامی منظور گردیده است.

نتیجه گیری

انقلاب ها و سازمان ها در دنیای پویا و پر مخاطره ای امروزی برای این که بتوانند بقای خودشان را تحکیم بخشند، باید مدیران و کارکنان خود را ملزم به رعایت اصول اخلاقی و فراگیری معنویت و اخلاق نمایند، چرا که رعایت آنها باعث دلگرمی کارکنان و به تبع آن افزایش کیفیت و خدمات در نهایت جلب رضایت ارباب رجوع و تثبیت بقای انقلاب ها و سازمان ها خواهد شد. مدیران با داشتن اخلاق و معنویت بالا، می توانند با سالم سازی و بهینه کردن عملکرد امروز سازمان ها موقعیت و جایگاه آنها را در بازار رقابتی فردا تضمین کنند. برقراری عدالت، رفاه، امنیت آزادی، پاسخگویی به نیازها و مطالبات مردم، جلب مشارکت، حمایت از مردم از اهداف و ارزش هایی هستند که مورد انتظار جامعه اسلامی است و رفع این نیازها و رسیدن به این اهداف با ناجا ارتباط تنگاتنگی دارد. از مهمترین دغدغه های نظام های سیاسی و انقلاب ها، موضوع میزان کارآمدی و موفقیت در دستیابی به اهداف است که این موضوع ارتباط مستقیمی با بهبود وضعیت نظام اجتماعی، افزایش مشروعیت، جلب اعتماد مردم، توسعه کشور و تداوم حکومت ها دارد و نیروی انتظامی می تواند برای رسیدن به این اهداف کمک شایانی به انقلاب اسلامی کند.

عدم توجه به اخلاق و معنویت در مدیریت انقلاب ها و سازمان ها می تواند معضلات بزرگی برای آنها به وجود آورد. در این میان تفاوت افراد در مور اخلاقی بودن و یا غیر اخلاقی بودن کارها برکمیت و کیفیت کار آنان و در نتیجه تحقق اهداف انقلاب و سازمانها تأثیر قابل توجهی دارد. بنابراین انجام یک مطالعه تجربی در مورد تأثیر معنویت و اخلاق در تحقق اهداف انقلاب اسلامی ایران بسیار ضروری می نماید.

پیشنهادات کاربردی

پیشنهاد می شود که شاخص ها و معیارهای جامعه اسلامی (معنویت و اخلاق) بیان و در کارکنان ناجا بکارگیری شود .

پیشنهاد می شود که شیوه ها و روش های اخلاق کاربردی جهت تحقق اهداف جامعه مطلوب اسلامی به صورت مداوم به کارکنان ناجا آموزش داده شود.

پیشنهاد می شود که شیوه ها و روش های معنویت افزایی جهت تحقق اهداف جامعه مطلوب اسلامی به صورت مداوم به کارکنان ناجا آموزش داده شود.

پیشنهاد می شود با تشکیل کارگروهی در عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، به صورت ماهانه به آسیب شناسی علل تعاملات نادرست و مخدوش کننده نیروهای پلیس با مردم و همچنین ارائه راهکار برای حل آن، پردازد.

پیشنهاد می شود عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی با استفاده از اساتید مجرب به آموزش مداوم نیروهای خود در زمینه اخلاق و معنویت پردازد.

ضرورت دارد سازمان پلیس به مطالعه فرهنگ سازمانی و ساختار سازمانی خود پرداخته و ضمن به روز نمودن آن ، با بکارگیری پرسنل تحصیل کرده در سازمان ، آموزش معنویت و اخلاق به پرسنل و آموزش تنوع فرهنگی به آنها زمینه های مشارکت و همکاری مردم با پلیس را فراهم نمایند.

ارائه گزارش عملکرد به مردم با اطلاع رسانی درست و به موقع از فعالیت های پلیس و ارائه تصویر مثبت ، فعال و موفق از او در رسانه ها جهت ایجاد رضایت شهروندان و فراهم نمودن زمینه مشارکت های مردمی

تعهد و پای بندی کارکنان ناجا به اصول، آرمان ها و ارزش های متعالی اسلام و انقلاب اسلامی،

پای بندی کارکنان ناجا به انجام وظیفه برای کسب رضایت الهی در هر شرایطی،

اصالت انجام تکلیف و مسئولیت بدون توجه به عنوان، مقام و موقعیت،

برخوررداری از روحیه تدبیر، برنامه ریزی، ابداع، ابتکار و تلاش خستگی ناپذیر برای برداشتن موانع از سر راه انقلاب و نظام در کارکنان ناجا

ایثار، فداکاری و مقدم داشتن دیگران بر خود در بهره مندی ها و امتیازات،

پرهیز از تشریفات زائد و دست و پاگیر، اصالت خدمت، مهرورزی به مردم و جلب اعتماد و حمایت مردمی،

کاهش تعداد لایه های سلسله مراتبی در سازمان پلیس، و تمرکز زدایی.

ترویج سیره و فرهنگ نبوی در جامعه به روش الگویی. پیامبر اعظم با استفاده از روش الگویی به صورت عینی و عملی راهنمای کاملی برای تمامی انسان ها در طول تاریخ معرفی شده است.

زمینه انسان سازی و تربیت الهی و در نهایت اصلاح امور دنیا و آخرت با استفاده از رفتارهایی چون خلق نیکو، اخوت و همدلی، عدالت خواهی، حمایت از محرومان، مهرورزی و مردم داری

منابع

اکرامی، محمود و رجب زاده، سمیه (پاییز، ۱۳۹۰). توسعه مؤلفه های مقیاس سنجش شایستگی مدیران، فصلنامه فرایند ۲۴ (۳). صص (۴۹-۶۹).

حرانی، شیخ ابومحمد(۱۳۸۵)، تحف العقول عن آل الرسول(ص)، قم، انتشارات آل علی

خامنه ای، سید علی (تابستان، ۱۳۸۰) مجموعه سخنان حضرت امام خامنه ای مدظله العالی در دیدار با مسئولان و مدیران کشوری.

خامنه ای، سید علی (زمستان، ۱۳۹۷). بیانیه گام دوم انقلاب خطاب به ملت ایران به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران. توصیه ها.صص (۹-۱۰)

رضی، سید بهاءالدین ابونصر بن بابویه(۱۳۷۴)، ترجمه و شرح نهج البلاغه، خطبه ها، نامه ها و سخنان کوتاه امیرالمومنین(ع)، ترجمه فیض الاسلام.

رضی، سید بهاءالدین ابونصر بن بابویه(۱۳۷۴)، ترجمه و شرح نهج البلاغه، خطبه ها، نامه ها و سخنان کوتاه امیرالمومنین(ع)، ترجمه فیض الاسلام.

رکنی الموکی، محمدتقی(۱۳۸۶)، ویژگی های نظام اخلاقی اسلام، ماهنامه مربیان، شماره ۲۳، صفحات ۱۹ الی ۳۷.

فلسفی، محمدتقی(۱۳۷۰)، شرح و تفسیر دعای مکارم الاخلاق، چاپ سیزدهم، قم، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

لطفی، مهرعلی (تابستان، ۱۳۸۵). آسیب شناسی انقلاب اسلامی ایران. فصلنامه خط اول ۱ (۲). صص. (۳۳-۵۰).

محمدی ری شهری، محمد(۱۳۷۷)، میزان الحکمه همراه با ترجمه فارسی حمیدرضا شیخی، قم، دارالحديث.

مختاری پور، مرضیه، سیادت، سیدعلی(۱۳۸۸)، مدیریت باهوش اخلاقی، ماهنامه تدبیر، شماره ۲۵، سال ششم.

الهی قمشه ای، مهدی(۱۳۷۹)، قرآن کریم، قم، انتشارات سازمان تبلیغات اسلامی.

NAJA Basic Challenges in Achieving the Goals of the Islamic Revolution of Iran (Spirituality and Ethics)

Ali akbar amin bidokhti , Navid sharifi

Abstract

Introduction: Revolutions and political systems have always faced harms and challenges throughout history that are often not known, and in a complex and hidden way with different faces, and in the guise of appearing right and revolutionary. Are; If these challenges and harms are not identified and repelled in time, they may destroy the revolution or at least prevent it from achieving its goals and ideals. **Objective:** In this study, an attempt has been made to introduce one of the basic triggers (indicators of spirituality and ethics) of NAJA that can increase the efficiency of the system and enable the realization of the goals of the Islamic Revolution of Iran. **Research Method:** The present study is a qualitative research that has been written as a method of content analysis and documentation. **Findings:** The results of the present study indicate that the establishment of justice, welfare, security of liberty, responding to the needs and demands of the people, participation, support of the people are among the goals and values that are expected of the Islamic community and eliminate These needs and the achievement of these goals are closely related to the NAJA. **Conclusion:** Training in spirituality and ethics in NAJA staff facilitates the efficiency and success in achieving the goals of the Islamic Revolution.

Keywords: Basic Challenges, Goals of the Islamic Revolution , Spirituality , Ethics